

En samling spørgsmål og svar omkring Danske Dansehistorier 2018

– selv-interview af og med initiativtagerne Stine Frandsen, Nanna Stigsdatter, Andrea Deres og Carolina Bäckman aka. SNAC, Oktober 2018

Hvad ligger til grund for Danske Dansehistorier 2018?

DD 2018 tog udgangspunkt i et ønske om at facilitere et dybdegående kollegialt møde, på tværs af generationer, geografiske grænser og kunstneriske ståsteder. Initieret af kunstnere for kunstnere i en sammenhæng, der ikke skulle handle om produktion og økonomiske interesser. Det skulle handle om mødet – det fysiske møde, kunstnere imellem, hvor vi ville lære hinanden bedre at kende og skabe større forståelse for og indsigt i hinandens kunstneriske arbejde, og dermed at stå stærkere sammen som miljø. I en tid hvor Dansehallerne (det helt oplagte mødested i København) er uden hus, var og er dette stadigvæk et essentielt behov.

Men hvad ville vi så gerne mødes omkring? Hvad manglede? Vi snakkede om at dansemiljøet i København (hvor vi allesammen er baserede) har haft mange fantastiske perioder. Men at disse perioder eller begyndelser også på sin vis er gået i sig selv, eller at der i hvert fald har eksisteret en mærkbar mangel på kontinuitet, overlevering af viden, dokumentation og arkivering – og at vi og vores kollegiale omgangskreds faktisk havde meget lidt viden omkring vores historie og baggrund for det nutidige danske dansekunstmiljø. På et tidspunkt deromkring begyndte Danske Dansehistorier at tage form. Idéen om at mødes omkring de personlige minder i relation til en fælles fortid, nutid og fremtid var yderligere interessant, for at projektet kunne blive vedkommende for flere generationer. Vores ønske var at initiere et fokus og en debat omkring den kontekst vi befinder os i lige nu, ved både at se tilbage på vores formødre og videre mod fremtidige generationer.

For hvem er Danske Dansehistorier?

DD er for dem der finder formuleringen "Danske Dansehistorier" tillokkende, spændende, problematisk, mangelfuld eller vigtig.

Til symposiet inviterede vi bredt ud til alle med tilknytning til det danske dansemiljø – kunstnere, producenter, skribenter, publikum m.fl., hvorimod DD residens henvendte sig mere specifikt til udøvende kunstnere – dansere, koreografer og performere. I invitationen til projektet valgte vi ikke at henvende os til en specifik definition af genre, men det har været tydeligt, at vi som afsendere blev afspejlet i dem, der valgte at deltage – alle indenfor en kontekst vi kunne kalde 'nutidig dans og koreografi som scenekunst'. Samlet set var vi en god blanding af forskellige aldre, geografiske og

kunstneriske tilhørsforhold inden for den nutidige dans – med en væsentlig andel kvinder.

Hvor projektet indtil nu har været for deltagerne – en mulighed for at dele og tage del i de erfaringer, oplevelser, problemer og drømme, der flyder ind og ud af 'dansk' dans, udgør den forudstående lancering af danskedansehistorier.dk en ny udfoldelse af projektet. Her vil alle der er interesserede, have mulighed at finde sin vej gennem de mange lag af information, som projektet udgør.

Hvad betyder 'det danske' i Danske Dansehistorier?

Vi valgte at fokusere på en dansk kontekst, eller Danmark som et geografisk område, vel vidende hvor international og mangfoldig dansemiljøet er og til alle tider har været. Det at bruge ordet 'dansk' eller at forsøge at omfavne 'det danske' kan i sig selv være problematisk og virke afskrækkende eller unødvendigt ekskluderende. Og da det danske dansemiljø jo åbenlyst har meget lidt med en national, 'homogen' danskhed at gøre, hvorfor valgte vi så denne ramme og ikke en anden?

Svaret må være at vi, i lyset af dette, alligevel var nysgerrige på at behandle vores felt på 'dansk grund', for at blive klogere på hvilke præmisser, forudsætninger og strukturer der karakteriserer det danske dansemiljø, sammenlignet med andre landes. Vi valgte altså at tage 'det danske' på os og belyse diversiteten, mangfoldigheden og internationaliteten gennem de kuratoriske valg af oplæg- og workshopholdere, indhold og løbende formidling. Vi har stræbt efter at give plads til mange forskellige stemmer og perspektiver, samt at åbne op for flere og andre end dem der åbenlyst 'hører til'.

Så spørgsmålet om inklusion og eksklusion, fællesskab og udenforskab, er noget vi forholdt os aktivt til gennem hele forløbet. Det har også været virkelig konstruktivt, hvordan flere deltagere har nuanceret og stillet spørgsmålstejn til 'det danske' – f.eks. i optagelsen [I Agree with the Question Mark](#) på hjemmesiden, hvor Vibe Overgaard og Lydia Östberg Diakité, samtaler om Danish, Dance og (Hi)story.

Hvordan forholder DD sig til 'historie' som begreb?

I DD har vi forholdt os til 'historie' som et begreb, der omfavner både fortid, nutid og fremtid. Vi forstår altså 'tid' som andet, eller mere end, en lineær udvikling, som kan tage andre former og f.eks. strække sig fra fortiden, igennem fremtiden, ind i nutiden.

Herudover er det også i høj grad historie-*fortællingen*, som koncept og form, vi har beskæftiget os med. På engelsk hedder projektet *Danish Dance Stories*, hvilket tydeligere understreger det historiefortællende aspekt. Vi har forholdt os til en tid, der strækker sig så langt tilbage som de tilstedeværende kan huske – i form af minder og historier, som vi enten selv har oplevet, fået fortalt, eller som vi i det fremtidige perspektiv kan begribe. F.eks. blev der i Samlingens workshop Hersay and Hearsay of Danish Dance Herstories I skabt en tidslinje, der strakte sig fra Bournonvilles død i 1879 indtil år 2019, og senere initierede SNAC, eksperimentet Spiral Timeline, der forholdt sig mere flydende til fortiden-nutiden-fremtiden (se begge indslag på hjemmesiden).

Vi har meget specifikt kommunikeret at vi ikke har, eller har haft, ambitioner om at skrive *DEN* Danske Dansehistorie. Både fordi den opgave på alle måder ligger udenfor vores ressourcemæssige rækkevidde, men også især fordi vi finder den positionering problematisk. Der er ikke én historie – stemmerne der fortæller er mange. Og vi er meget glade for at se, hvordan projektet har åbnet op for relevante og nuancerede debatter, der berører mandat og etablerede positioner omkring hvem der er, eller kan være, en del af historien.

Som en del af projektet er der opstået mange spørgsmål omkring historieskrivning generelt, og især det ansvar man påtager sig i forsøget på at kortlægge historie(r). Præmissen for kurateringen og kortlægningen er på mange måder altafgørende for projektets værdi og videre formidling. For når præmissen er klar, er det muligt at positionere sig i forhold til denne og dermed også at forstå og opleve herigennem.

Vores hensigt har været at skabe grundlag for et gennemgående medejerskab, og at fremhæve deltagernes rolle i udfoldelsen af projektet. Dem som har deltaget i DD 2018 er dem, som har været med til at skabe DD 2018. I den digitale kuratering og prioriteringsprocess har vi haft fokus på at gøre et bredt spektrum af fortællinger synlige og 'hørbare'. Vi har baseret vores valg på mavefornemmelser og nysgerrighed, med henblik på at belyse de forskelligartede perspektiver og aspekter, som projektet har åbnet op for. Det samlede billede af hjemmesiden har vi selv endnu ikke set og hørt, så vi er derfor spændte på vores egen og andres oplevelse af helheden og de enkelte valg vi har taget.

Kan I uddybe hvilken betydning det haft for projektet, at det var struktureret i et symposium og et residens?

Det været meget givende at projektet har været delt op i forskelligartede forløb; en weekend i København, en uge i Vestjylland og nu (for evigt?) digitalt på hjemmesiden. På den måde har vi haft mulighed for at favne bredt deltagermæssigt, men også udvikle forskellige typer af aktiviteter inden for

det samme projekt. Med DD symposium fokuserede vi på historiefortælling og kortlægning og på DD residens var der mere tid til kunstneriske udvekslinger, eksperimenter og fordybelse.

Det er klart at de som deltog i begge forløb har fået en anden (og måske mere nuanceret) oplevelse end dem, som deltog i enten symposium eller residens – eller blot hørt om det. Netop denne friktion mellem detaljer og helhed afspejler meget fint projektets iboende fragmenterede karakter, der understøtter den personlige oplevelse, båret og formet af de snakke, møder og valg, som vi hver især har gjort os undervejs.

At skabe engagement og medejerskab har som sagt været en essentiel del i vores organiserings- og kurateringsproces. At finde frem til en fleksibel og tilgængelig struktur, der samtidig giver form og skaber sammenhold. Udvikle og tilbyde aktiviteter, foredrag og workshops der inviterer til dialog, leg og handling. Det er kun i kraft af dette medejerskab og den dynamiske deltagergruppe, vi føler at projektet (indtil videre) er blevet så vellykket. Vores forhåbning er at den generøsitet og sammenhængskraft vi oplevede, til begge arrangementer, vil sprede sig og inspirere videre.

Hvilken rolle spiller dokumentation og den digitale kortlægning for DD 2018? Hvordan forholder I jer til kuratering og formidling af indholdet på hjemmesiden?

Jo længere vi kom i formuleringen af projektet, blev det tydeligt at dokumentation, indsamling og organisering af materiale var essentielt for projektets samlede helhed. Den digitale kortlægning baserer sig udelukkende på dokumenteret materiale udviklet ved aktiviteter på DD symposium og residens, og gennem foto, tekst og lyd bliver 30 forskellige historier fortalt i mere eller mindre 'råt' eller 'finpudset' format. Vi har bl.a. udvalgt en række historier, der er blevet genindspillet og redigeret af journalist Rasmus Cleve Christensen, med optagelses-assistance af danser Naya Moll Olsen. Forhåbningen er at dette fragmentariske materiale, der pendler mellem detalje og helhed, vil afspejle det polyfoniske kor af stemmer, vi oplevede væve sig ind og ud af hinanden under DD 2018.

Vores ambition med kortlægningen er at undersøge alternative former for dokumentation og organisering af historisk materiale, for at udfordre og stille spørgsmål til selve forståelsen af historisk materiale; dens størrelse, densitet og gyldighed. Vi har forsøgt at favne en så bred vifte af historier som muligt og give plads til både nyuddannede, garvede, dansere og ikke dansere, politisk aktive, rendyrkede kollektiver, osv.

I kraft af at alt materiale på hjemmesiden stammer fra de to events – DD symposium og residens – bliver kortlægningen også indirekte et spejl af invitation og præmis for deltagelse i projektet. Hvem følte sig 'kaldet af' eller

inviteret i den oprindelige invitation? Hvor mange og hvem havde tid, lyst og økonomisk mulighed for at deltage? Begge events var gratis og det var muligt at få rejsestøtte. Dog havde vi ikke budget til at lønne deltagerne og vi havde også en begrænsning på, hvor mange lyd-interviews vi kunne lave. Vi har søgt at gøre projektet så gennemsigtig som muligt, og en lille fin note er at ALLE som tilmeldte sig til både symposium og residens havde mulighed for at deltage, da deltagerantallet på mirakuløs vis rummede netop det antal, som valgte at ansøge! Vi har derfor ikke været nødt til aktivt at vælge nogen fra, hvilket vi er meget glade for.

Hvordan relaterer DD til andre danse-arkiv-historiske projekter (som f.eks. har fundet sted i Europa gennem de sidste 15 år)?

Oh, det var et vanskeligt spørgsmål og måske er det ikke os, der bedst svarer på det, men noget nogen kan analysere udefra? ... Men jo, efter at vi fik defineret 'historie' som det tematiske udgangspunkt, har vi selvfølgelig kigget lidt på andre kunstneriske initiativer, der forholder sig til historieskrivning. Inspireret af bl.a. det svenske kollektiv Samlingen og deres projekt "HERstories", udviklede vi på formatet omkring de mange stemmer og det personlige perspektiv. Invitationen af Samlingen og deres deltagelse og bidrag som workshopholdere på symposiet havde samlet set en virkelig stor værdi for hele DD 2018. Igennem deres workshop formåede de at åbne op for et frit og nysgerrigt rum for deling af historier, som genererede en stærk sammenhængskraft og afsæt for det videre arbejde på DD residens.

Det er tydeligt at interessen for det historiske perspektiv har været på mode de sidste 10-15 år, og at denne interesse har taget mange forskellige spændende former, f.eks. udgivelsen af The Swedish Dance History og Boris Charmatz' Musee de la Danse. Hvorfor initiativet med DD er opstået lige her og lige nu, mener vi bunder i forskellige vilkår for dans og koreografi i Danmark. Vores oplevelse er at kunstarten befinder sig i et blomstrende momentum af udvikling og energi – men at miljøet også eksisterer under nogle skrøbelige forhold, og har gjort det i de sidste mange år. Ambitionen med DD er at vi gennem det fysiske møde, frem for en tekstuel kortlægning, vil kunne skabe et stærkt fælles fundament for fremtiden. Og at hjemmesiden, som et aftryk af dette fysiske møde, vil kunne videreformidle erfaringer og kaste lys på dele af landskabet for dans og koreografi i dansk kontekst. At invitationen er kommet fra kunstnere, og ikke fra institutionerne, har for os afgørende betydning for hvordan projektet skal læses, høres og ses.

Hvad har I som initiativtagere lært af projektet? Hvordan lever projektet op til jeres forventninger, var der noget som overraskede jer?

Vi har helt klart fået en dybere og mere dynamisk forståelse for de skuldre vi står på, og som vi selv udgør for andre. At se historien som en levende organisme i konstant forandring, har skabt en større bevidsthed omkring de komplekse, små, vanskelige eller endnu ikke formulerede historier, og hvilken rolle disse spiller, eller *ville kunne* spille, hvis bare de fik tid og plads.

De mange personlige møder og nye bekendtskaber har givet os mod på at dele holdninger og tanker også uden for vores hverdagslige 'comfort zones'. Samtidig har det været fedt at se hvordan gruppeaktiviteter har kompletteret erfaringsudvekslinger én til én. Gennem projektets fælles oplevelser er der blevet genereret en kraft, der har fået os til at tro på at *the power is in our hands* – sammen har vi evnen til at forandre den verden vi er en del af. DD har åbnet nye døre og synliggjort den passion for dans og koreografi, vi deler på kryds af interesseområder, erfaringer og landegrænser.

Vi er meget glade for den positive opbakning vi har fået til DD fra forskellige dele af miljøet. Der har også været konstruktiv kritik, som har gjort os mere bevidste omkring de valg, vi har truffet. Dette engagement, både fra deltagere, men også fra personer der ikke har været til stede, tolker vi som et stærkt udtryk for projektets aktualitet og relevans.

Gennem organisering og planlægning af DD har vi fået en øget bevidsthed omkring arkivering og dokumentation, samt en større viden om hvad der findes og hvad der mangler på området. På nuværende tidspunkt findes der meget lidt publiceret og tilgængeligt materiale omkring nutidig dans med geografisk kobling til Danmark. En vigtig og gennemarbejdet undtagelse er Karen Vedels bog, "En Anden Dans" (baseret på hendes PhD), der fremlægger scenedansens historie uden for det Kongelige Teater fra år 1900-1975, fra hvilken hun fremlagde dele af ved oplægget Dansehistoriernes Sorte Boks på DD symposium. På Det Kongelige Bibliotek findes der også en del materiale, men det er pt svært tilgængeligt og kun delvist digitaliseret, hvilket blev tydeligt ved DD aftenarrangement Dans på VHS. Hvordan skal fremtidens nutidige dans og koreografi dokumenteres og hvem vil gerne støtte det økonomisk?

Kendetegnende for DD har været dets evne til at blive ved med at vokse. Når først man begynder at grave ét sted.....

I har tidligere talt om det politiske potentiale - hvor ser i det nu i projektet?

At søge og skabe rum for samtalen betragter vi som en politisk handling. Gennem samtalen dannes grobund for medejerskab og følelsen af, at ens

handlinger skaber genklang, det være sig i det kunstneriske virke, i politiske processer omkring det infrastrukturelle grundlag (støtteordninger, prøvefaciliteter etc.) eller i aktivistiske tiltag, som stiller spørgsmål til det eksisterende.

Det var faktisk der hvor det hele startede, i et stærkt ønske om at skabe tid og rum til at det kollegiale møde – hvor samtalen kunne opstå. Som f.eks. ved DD residens, hvor samtalen påbegyndtes ved morgensangen, for så at fortsætte over frokost, og senere i en workshop. At skabe fælles referencer på tværs, at velkomne hinanden ind i allerede påbegyndte samtaler, spinde nye net og forbindelser, sådan at vi næste gang vi mødes, har et udgangspunkt for at fortsætte de samtaler, som er vigtige netop (her og) nu.

I DD har der ikke eksisteret nogen krav om at deltagerne skulle løse strukturelle problemer eller aflevere et resultat af nogen slags. Men vi har et håb om, at projektet kan være med til at synliggøre nogle tilbagevendende problematikker og at også kortlægningen kan være med til at give flere personer indblik i overgribende områder og temaer.

Langt om længe er vi måske også ved at acceptere de 'skrøbelige' forhold, som dans og koreografi eksisterer inden for. At det er en del af vores branche og at behovet for at samles for at finde styrken til at fortsætte, også kan betragtes som en stor gave at være en del af. Baseret på vores erfaringer, er der ikke mange andre kunstformer end vores, som i den grad har fokus på at mødes og erfaringsudveksle. Hvad skyldes det? Interessen for at arbejde kollektivt og samskabende lader til at vokse indenfor vores felt – som Moa Sahlin skriver i sin artikel Herstory Nurturing Future Memory, Again hvor hun reflekterer omkring oplevelserne fra DD 2018: "DIY (do it yourself) have shift to DIT (do it together)" – og vi tror at det blandt mange forskellige faktorer må afspejle en interesse for hvilket potentiale, vi ser for fremtiden. Hvilket type samfund vil vi gerne være en del af? Hvordan afspejler det sig i de måder, vi organiserer vores arbejde på? Og til hvilken grad er den måde vi organiserer os på, et udtryk for større strukturelle fænomener?

Hvilken fremtid ser I for projektet?

Det blir spændende at afslutte dette års arbejde og få mulighed for at se projektet lidt udefra, og se hvad og hvordan de valg vi har foretaget i form af organisering og kortlægning, vil reflekteres. Hvilke(n) historie(r) fortæller vi nu, og hvilke(t) billede(r) tegnes? Vil det virke relevant, og for hvem? Hvilke styrker og svagheder er der, og hvilke nye indgange til projektet vil herigennem blive synlige?

Projektet vil få lov til at 'leve sit eget liv' gennem hjemmesiden her den næste tid, før vi en gang til foråret 2019 vil checke ind med hinanden og udveksle feedback og erfaringer. Vi ser jo helt klart et kæmpe potentiale i at

lade projektet udvikles og udvides, men det er selvfølgelig også et spørgsmål om økonomi og interesse. Vi har bl.a. snakket om at udvide kortlægningen af optagelser og få flere historier på banen (se Stories Yet to be Told på hjemmesiden), at initiere en DD workshop-turné og dermed involvere flere i et aktivt fysisk møde, eller måske lave en DD festival, hvor nye 'danske' værker blandes med genopførelser af gamle 'danske' værker og på den måde gribe historien endnu mere somatisk an – gerne i et tæt samspil mellem udøvere og publikum.

Grundlæggende handler projektets fremtid igen om det delte ejerskab. Hvordan kan vi få flere personer i tale? Hvordan kan vi få flere aktører til at dele fortællinger på kryds og tværs? Hvordan vil flere tage medejerskab for det store projekt som handler om forskning, udvikling, arkivering og præsentation af nutidig, fortidig og fremtidig 'dansk' dansekunst?

Hvordan eventuelle svar eller handling på noget af alt dette vil komme til at udfolde sig, må vi lade tiden vise. Måske et par konkrete bud vil formes allerede her d. 29 oktober*?

Det var det for nu! Der vil som sagt altid være ting at tilføje og omformulere videre (i en uendelighed), men vi håber at dette interview giver et godt indblik i vores tanker omkring, før, under og efter DD 2018.

Konstruktiv feedback, spørgsmål og/eller kommentarer omkring projektet er meget velkomne. Skriv eventuelt på mail og ellers vi ser frem til at mødes og snakke mere.

Tak for jeres tid og vi ses derude!

danskedansehistorier.dk

dans@danskedansehistorier.dk

**Den 29. oktober 2018 er SNAC inviteret til at præsentere DD 2018 som en del af Dansehallernes programrække "Choreography in Action", på Charlottenborg Kunsthall i København*